

Виходить двічі на тиждень:
у середу і суботу.

Державний: Authorized by European
Comm. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383 - GEC-AGO - 11, März 1948

Гроші пересилає: Bankkonto
№. 01714 Bayerische Hypothek-
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.
Ціна на місяць з поштовими
витратами 8 RM. Часові висила-
ється після одержання грошей.

Українські ВІСТІ

Erscheint zweimal wöchentlich
Mittwoch und Samstag
Lizenz: Authorized by European
Comm. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383 - GEC-AGO - 11, März 1948

Zahlungen
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-
thek- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm
Bankgutschrift: Im Monat RM 8,-
einmal, Zustellgebühr
Das Abonnement ist litronenlos zahlbar

Субота, 17. квітня, 1948 р. — Число 32 (184) Рік IV

Samstag, 17. April 1948 — Nr. 32 (184) Jahrgang IV

Колумбійський міністер спростовує

БОГОТА (ББС). 14 квітня. Як ви-
ходить з останніх повідомлень, сьогодні
в Боготі колумбійський міністер
закордонних справ нібито заперечує
чутки, що в зв'язку з повстанням у
країні Колумбії припинила диплома-
тичні взаємини з Советським Союзом.
Тим часом панамериканська конфе-
ренція продовжувала в Боготі свої на-
ради далі.

Бевін говоритиме про міжнародну ситуацію

ЛОНДОН (Дена-Ройтер). 12 квітня.
Як сподіваються в Лондоні, під час
зведених дебатів у Нижній палаті з
приводу довшньої політики, що від-
будуться вквочерго останнього квітне-
вого тижня, британський міністер за-
кордонних справ Бевін зробить огляд
міжнародної ситуації, при чому він
зокрема зупиниться на питаннях Мар-
шалового плану, західного союзу і
взаємин між окупаційними держа-
вами.

Скасування смертної кари в Англії

ЛОНДОН (ББС). 14 квітня. Британ-
ська Нижня палата сьогодні ухвалила
скасувати в Англії смертну кару
проблем терміном на 5 років.

В справі німецької грошової реформи

БЕРЛІН (ББС). 14 квітня. Советська
військова адміністрація опублікувала
за сьогоднішній день заяву в справі
реформи грошового обігу в Німеччині.
Советська заява твердить, нібито західні
окупаційні держави не хотіли
обміркувати питання грошової реформи
в Німеччині.

Примусово на працю до СССР

БЕРЛІН (Дена). 12 квітня. Останнім
часом завербувано на працю до Совет-
ського Союзу багато німецьких фахових
робітників та інженерів із Саксонії,
Саксен-Ангальту і Тюрингії. Про це
повідомила газета „Нос Цайтунг“,
орган американської військової адміністрації
для німецького населення, в
своєму берлінському відділенні
видання. Вербувальна акція поширюється
вередусім на фахові сили, що належать
до підприємств советських акційних
товариств.

Відповідь СССР у питанні Трієсту

ЛОНДОН (ББС). 14 квітня. СССР
відповів негативно на пропозицію трьох
західних держав повернути Трієст Італії.
В советському заперечанні говориться,
що питання Трієсту не можна вирішувати
під час обміну нотами або шляхом
приватних конференцій, без участі
представників 21 країни, що обра-
зували мврий договір. Це було б,
якщо порушення елементарних пра-
в демократії.

Колумбія припинила дипломатичні взаємини з СССР

Заарештовано двох советських агентів — Маршал: революція в Колумбії — справа міжнародного комунізму — Кремль «відкривається»

БОГОТА (ББС). 12 квітня. При-
водом до вибуху революції в Ко-
лумбії — між іншим, у країні, яка,
на відміну від її сусілів, не пере-
живала революції вже понад 45
років — стало вбивство провідника
ліберальної партії Гайтана. Його
забили чотирма пострілами в голову
одні сільськогосподарський робіт-
ник, коли він вийшов з свого служ-
бового приміщення. Після цього
відроз почалося заворушення. Його
перехід такий: прибічник Гайтана
силою вдерли від поліції схопленого
вбивника, лігчували його і по-
тигли труп до президентського па-
лацу. Розгнівані натовп вдерся до
палацу, де засідала конференція
21 американської країни, і змусила
її припинити свою працю.

В багатьох місцях виникли по-
жежі. Ціком згоріли понад 30
урядових будинків, міністерство
юстиції і міністерство транспорту.
Всякий рух припинився. Багато цер-
ков пограбовано і погім підпалено.
Представника Колумбії на пан-
американській конференції і керів-
ника консерваторів Гомеза, а також
міністра юстиції замордовано.

Однак консерватори і ліберали
у неділю досягли угоди в справі
утворення коаліційного уряду. За-
арештовано багатьох осіб. Серед
їх тринадцятьох арештованих чужин-
ців є, за повідомленням нового
уряду, два советські агенти.

Як заявив державний президент
Перез, заколот спровокували комуні-
стичні елементи. Латинсько-амери-
канські кола обстоюють погляд, що
повстання слід пояснити наміром
комуністів провалити панамерикан-
ську конференцію, яка підготова-
ла антикомуністичні заходи в
Амерії.

Колумбійське радіо подало до-
відома, що Колумбія припинила
дипломатичні взаємини з Советським
Союзом. Американське міністер-
ство закордонних справ поширило
це повідомлення далі.

Головні делегати панамерикан-
ської конференції повідомили про
своє прийнятне рішення продов-
жувати конференцію далі і якщо
можна, в Боготі. В офіційному
комунікаті з цього приводу гово-
риться, що тимчасовий скрутний
став в одній з американських країн
не сміє перешкоджати виконанню
сильного завдання народів амери-
канського континенту — сприяти
добробуту людства.

Як уже повідомлялось, в Пара-
гваї заарештовано багато чільніших
представників комуністичної партії
після того, як вкрито багато та-
ємних сховищ зброї. За інформа-

цією в органі безпеки країни, ця
змова — це частина розгалуженої
на всю Південну Америку акції
саботажу.

БОГОТА (ББС, РА). 13 квітня.
Державний секретар США Маршал
зачинив, що повстання в Колумбії
не треба розглядати, як місцеве
явище. Воно виходить далеко за
межі Колумбії. Маршал обвину-
вачував міжнародний комунізм у
спробі викликати революцію в Ко-
лумбії. За його словами, це перша
значна спроба комуністів у Пів-
денній Америці по закінченні війни.
Це те, що й торішні комуні-
стичні страйки у Франції й Італії.

ЛОНДОН (ББС). 14 квітня. Ско-
голіні праші московське радіо за-
перечило обвинувачення, що совет-
ські агенти брали участь у революції
в Колумбії. Спеціальний
кореспондент ББС, шойно залишивши
Боготу, повідомляє, що під час
повстання вбито до 1000 осіб.
Повстання спровокували комуністи.
Найбільше зруйновано і пограбовано
після того, як комуністи захопили
радіостанцію і почали закликати до
цього населення.

Чилійська поліція повідомила про
памір комуністів організувати до 1
травня заворушення в усіх части-
нах країни.

ПІСЛЯ БЕРЛІНУ — ЧЕРГА ЗА ВІДНЕМ

Контрольні заходи росії у Відні — Концентрація советських танків у Берліні — Три ескадрилі американських „летючих фортець“

ВІДЕНЬ (Дена-Ройтер). 13 квітня.
Советські вартоні пости на 150-
кілометровій дорозі, що утворює
коридор з британської окупаційної
зони Австрії до Відня, затримували
в неділю всі авта з британським
військовим персоналом. Також на
дорозі з Відня до британського аеро-
дрому Швехат, що розташованій
за 12 км. від міста, Совети
побудували контрольну будку, щоб
перевіряти ідентичність подорож-
нього британського військового пер-

соналу. Советська кордонна вартя
затримувала вчора протягом чоти-
рьох годин британський військовий
поїзд з Відня до британської оку-
паційної зони Австрії. Ще протя-
гом минулого тижня на цій ділянці
ці дійшло до декількох дрібніших
інцидентів. Британський головнок-
мандувач ген.-лейтенант Алексан-
дер Галлові припинив свою подорож
по англійській зоні і повернувся
протест проти советського обме-
ження транспортного руху.

Советські установи так само при-
пинили рух американських військов-
их авт і рух всього цивільного
автотранспорту на шосе між Від-
нем та американською окупацій-
ною зоною Австрії. В місті С.-Пель-
теві совети побудували дорожній
контрольний пункт з шлагбаумом,
після чого весь рух на міжнарод-
ній ділянці припинився.

ВІДЕНЬ (Ндф). 14 квітня. З по-
неділка ввечері британські службові
поїзди курсують знову і вільно
проходять советський контрольний
пункт коло Земерінського пере-
валу, де протягом цілого дня росія-
ни затримували поїзди. Комендан-
ти поїздів одержали інструкції не
показувати, крім офіційних пере-
пусток, ніяких інших паперів.

БЕРЛІН (ББС). 14 квітня. Як
подає кореспондент ББС, Мех До-
налд, Совети сконцентрували в пів-
денно-східній частині Берліну вели-
ку кількість танків. Точне число
танків невідоме. Але їх є понад
сто. Можливо, що вони потрібні
для обмеження руху між Берліном
і західними зонами. Однак стягнення
танків до Берліну можна скорше
вважати за нову етапцію війни пер-
шої.

БЕРЛІН (ББС). 13 квітня. Сьогодні
з Америки стартували до Німеч-

Рефлексії днів

Рузвельтські свободи...

12 квітня в р. минули три роки
після смерті американського пре-
зидента Ф. Д. Рузвельта. З його ім'ям
пов'язаний значний вплив на життя
сучасності, в якій майбутній покоління
побудить багато нових ідей, ідей,
ідей.

Своєю обставиною Рузвельт стоїть, без-
перечно, на перехідному місці в історії
великих подій, коли йшла боротьба
за життя і смерть із німецьким наци-
змом. Це, може, і обумовлювало його
орієнтовано домірне настановлення до
другої тоталітарної системи — більши-
визму: „Я не боюся, — казав він,
відірвати доброго російського від
поганого. Я боюся, що прагне відірвати
доброго французя від поганого. Я боюся
відірвати доброго італійця від поганого
росіянина.“ (Ф. Перкін „Франклін Делано
Рузвельт“).

Звісно, з таких позицій, та те й
перед зльом гітлерівської небезпечки,
годи було збагнути море зла, що його
крив в собі червоний фашизм. Звідси,
очевидно, й віра в „переродження
більшовизму“, що призвело до стіль-
кох помилок.

Чи ж міг він, Рузвельт, подумати, що
через три роки після його смерті,
через три неповних роки по закін-
ченні найбільшої світової війни, на
політичному обрії окресниться прагма-
та страшнішої комуністичної небез-
печки, а в її ті колонії активізувати-
муться, бунтуватимуть, перед пороком
самих США — у Південній Америці,
розгортаючи свою підрапу діяльність
у Колумбії, Парагваї, Чилі і т. д. ?

Чи ж міг він уявити, що й після
розгрому націонал-соціалізму його Чо-
тири Свободи — свобода слова, сво-
бода сумління, свобода від страху і
свобода від нужди — залишаться по-
роками високопарними фразами на
кшталт советських деклараций? Оче-
видно, ні. Бо тоді воєнний і повое-
ний розвиток світу пішов би зовсім
іншими шляхами. Взагалі надією на
останню діяльність Рузвельта тяжко
вкрас, як б сказати, внутрішній суве-
ренітет: з одного боку, патетично
проголошення Чотирьох Свобод, а з
другого — на практиці Терган і Ялта
з усіма їхніми катастрофальними на-
слідками.

Через що внутрішню непогодженість
наступникам Рузвельта залишався
змішана рука від німецької загрози,
а водночас і велика спадщина. Та все
ж американські політики формату
Трумєна й Маршала швидко переори-
нтувались, що не можна односторон-
но „стукати Боготі й манові“, і що в світі, де
існує воювальний комунізм, наступни-
цтво не можна здійснити жадно і
чотирьох свобод Рузвельта, а на-
самперед і справжнього миру.

А. РОМАШКО.

Трієст — знову — центри уваги світової громадськості
На фото: Трієстський порт. (Дена-НІТ-Більд).

Після драматичних подій в Колумбії, Панамериканська конференція відбуває
далі свої наради в Боготі

Наше фото показує Передній фасад конгресового будинку в Боготі, де 30
березня відкрився конференція, і генерального секретаря панамерикансь-
кого союзу (праворуч) д-р А. Делас (Дена-НІТ-Більд).

Генеральний секретар міжнародної
профільєри транспортних робітників
Я. Ольденборк. (Дена-Більд).

Час БАГРЯНИЙ

„Хто ж могутній заборонить?!“

Деліза не гримить у вухах, в-песеса з концертової залі, як смі-ливий виклик і як торжество нашого самоствердження.

Це є лямблотивом буремної піс-ні „Льодолом“, якою зовсім не ви-повідково розпочато для широких мас, для цілого світу тяжкість украї-нської культури в оптому з найбільших мист Європи, в Мюнхені. А підтак нею той тяжель вшлому, постав-лено н д по делізу. Вола є лямблоти-вом пісні, що набуває виключної імовілів і то саме сьогодні і то саме в репрезентації нашій перед цим світом. Тріумфальний лямблоти-вом пісні, народженої великою на-ціональною революцією, пісні, в якій відбито тріумф тієї національ-ної революції, патос великого від-роздження, пробудження від сна великої многомільйонної нації, що стала на про з усіма силами за своє самоствердження і творче бут-тя, і вже її не можна закреслити. В грім її вібрує скарплена кров'ю душа нації, викалеса туди рукою збрного національного генія, того генія, що його весь час убілає во-рог—століттями, останніми десяти-літтями і тепер—і все ж не може вбити... І не поліпшим ефектом ця пісня обертається в делізу і вели-кий символ...

Починаючи пробу ще напередод-ні почату тяжня української куль-тури, славетний диригент повертає-ть в профіль до лавного сторошю-го свідка і тихо, задумливо гово-рять, мов би сам до себе:

— Ось... Слова до цієї пісні на-писав Григорій Чупринка, розстрі-ляний ворогом в 1921 році, в Ки-єві... на розі вулиць...—Музику до цієї пісні написав композитор Ле-онтович, убитий ворогом в 1921 році...“ і вмовчав.

Серце стискається... Воно сти-скається від сказаного, а ще біль-ше від недосказаного... Так мусів би конферувати початок тяжня української культури конференсьє перел лицем всього цивілізованого світу. І мусів би той конференсьє закінчити незакінчену символічну фразу, щоб почата думка дійшла до світу у повній її потрясаючій величності. А саме:

—а диригує сучасник і озноду-месь подум'яного Чупринки, і учень та послідовник геніального Леонто-вича, тивний по світах і неостріле-ний ворогом, заслужений диригент Нестор Городовенко. Гвіаний, бо по-пулярний і люблений на шайі Украї-ни, незрпливий і єдиний в своєму роді знавель української пісні і ма-ї інтерпретації. Гвіаний, бо народ-жений як диригент теж в часах ве-ликого історичного льодолому, в часах великого національного воскресіння...

Конференсьє цього не сказав. Але це не важне. Важна, що ди-ригент підняв руку, урукомлену тією самою силою, що урукомла безліч мистців і воїнів. Важне, що ми є, і як ми не можна заперечити. Важ-не, що кров поляглих пульсує в серцях живих.

І після цього пісня та звучить як тріумф, як виклик, як стверджен-ня нашого вимаршу з небуття. І як деліза нашого сьогодні. І тут вже не йдеться про будь-які особи. Тут йдеться про нас як цілість. І всі ці символи—це є ми, як цілість. І в лямблотиві—це є лямблотив нас, в цілому нашому духовому поході.

І саме тут, як в фокусі, зіштов-ся весь селс і цього тяжня нашого національної культури в Мюнхені. Слова наведеної пісні, як і націона-льній геній великого історичного льодолому, ім'я якому відроджен-ня нації, стоить незримо за всіма деталями цієї багатогранної демон-страції.

Організований зусиллями бага-тьох, всієї української співлоти на еміграції, що й за провідною участю наших заокеанських братів в особі доктора Романа Смука, цей тяжель української культури є по-казом духовної сили українсько-го народу, що попри всі знущання і терор ворога, все ж є живий і творчий. І це викликає подив у чужинців, особливо тих, що знають нашу історію і наше становище сьо-годні.

Живучість ця і сила творчого генія позначалася на всіх діяннях нашої культури, показуваної світові. Не будемо називати тут імен всіх учасників, вони відомі з хроніки перебігу тяжня культури. Скажемо лише, що до них всіх стосується все сказане від початку, що вони всі позначені тим самим знаком. А ще скажемо, що ресстр їх був би завеликий, коли взяти до уваги, що в число учасників входять не тільки живі, а й багато фізично по-мерлих або зиншених ворогом. Бо цей тяжель є лише маленькою часткою великої нерозривної ці-лості, твореної безсмертним збір-ним генієм української нації. Геній цей зареєстрований на цм тяж-ні культури іменами Шевченка і Лесі Українки, Леонтовича, Лисенка і Чупринки, розстріляного Миколи

Куліша та інших... А за шми іменами стоить імена всіх розстріляних і замордованих діячів української культури, науки і мис-тества. Вони стоять муром і дух їхній є співтворцем і учасником. Як частки, як буремні хвилі вели-кого льодолому, вони своєю слагю і своєю кров'ю є причетні до цієї демонстрації.

І саме тому демонстрація ця є нашим національним тріумфом. Дуже показова одна маленька де-таль. Після виконання хором „Ук-раїна“ і капелю бандуристів імени Шевченка на відкритті тяжня пе-ред американськими і німецькими гостями кількох речей, в тім чис-лі одної виконалі спільно, спонтан-на реакція всіх присутніх значила свій яскравий вияв в гарячому по-тисковій руці диригентові Несторові Городовенкові і мистецькому керів-ничкові капелі бандуристів Григоріє-ві Китастому високими гостями—губернатором Вегонером і генера-лом Калінсом, в гратуляціях скла-дених памі в імені всіх присутніх. Несподіваність і щирість цього від-руху була красномовніша за всія реліції.

Не дивно, що зголом, з ініці-тивні організатора тяжня культури доктора Смука, низку речей у ви-конанні хору „Україна“ і капелі бая дуристів було завнесено на зву-козапис. В тім числі дві речі в об'єднаному виконалі під спіль-ним керівництвом Нестора Городе-венка. Було записано, щоб розм-

вожити на плятах і довести сві-тові. Світ мусить чути нас, імено-ваних „сентальними“, представни-ків українського народу, духовних його знаменосців.

І він мусить чути нас не тільки в пісні. Він мусить чути й бачити нас у всій повноті, і в цім є на-ша задача, щоб всю багатогран-ність національної нашої творчості до його уваги довести.

Він мусить чути, як гримить скарплена кров'ю, але непагута вола нашого народу. Вола бути свобід-ним, рівним серед рівних і творчим серед всіх, хто творить вартості вселюдської культури і цивілізації. І світ мусить знати, що той наріа творить культурні цінності, йлучи під тягорем найстрашнішого пове-влення, переборюючи найтяжчі завдані, безирая'я, терор, підданій наполегливій, плановій денациона-лізації. І що цей наріа вартий то-го, щоб бути нарешті прито-ваням від страждань і загляди. І що саме за це він бореться, спля-ваючи кров'ю, в перманентній бо-ротьбі зланий на самого себе, над-хнений збрною волею великого творчого генія.

І саме тому ще з більшою си-лою звучить вичута нами деліза, отой лямблотив, під знаком якого проходить не тільки цей тяжель культури, а й увесь чин нашого народу за останні десятиліття, про-будженого великим льодо л о м о м. Ні! Ні що вже не поверне на-шої назаз і не закрєє вже раз від-кратой сторінки історії.

Україна за залізною заслоною (Радіопотатки)

Воска в Києві. У Києві стоить теплі весняні дні. Температура вдень домагає до 21 ступня тепла. Розвиваються міські сади та пар-ки. Цвітуть каштани, бузок, толь-пани. Щодень багатоздніше стає на Володимирській горці, на ста-діонах, в зоопарку, на річковому вокзалі. Пароплави курсують як нижнім, так і горішнім Дніпром та його припливами. Фундацію та-кож річковій трамваї, що обслу-говує приміський селища на лівому березі Дніпра.

Вимуншений голос. Два тяжні тому Київська радіостанція пообі-ляла раз на тиждень перелати листя від повернених до їхніх земляків, що досі лишаються по-за межами України. Але тепер, крім радіостанції, ма подія чусмо через мікрофон жай або записані на плівку голоси повернених: Олександра Михайли та Василь Рєпа (Полтавська область), Олександра Грудченко (Ворошиловградська об-ласть), Віктор Воронинський та Зоя Анеліна (Полтава), Степан Ви-шинський (Вінницька область) — всі вони розповідють (ліричне — читають написані їм) радіобайки про свої ката, про хліб, сало, ма-сло, сметану, навіть про горілку і взагалі про киевські ріка та мо-дочні берега, що вони нібито їх мають, повернувшись додому. А Степан Вишинський, хоч він і на-зиває себе директором семітричч, плінісієнтією про те, як його ви-бито хтось сивозич хотів спрово-дити з Німеччини до Бразилії. Це тоді, коли тут лоді романи чека-ють — не дотикаються, щоб ви-хати до тієї Бразилії. Звісно, самі поверненці не зважались б на та-ку брехню, але більшезича при-неволюють їх до цього. Отож му-сьте виступати, мусить говорити те, що їм наказано.

Недільники в Україні 11-го квітня в Харкові відбувся черговий недільник Тисячі людей — робітники, службовці, студенти, про-фесори тощо — сидли на вулиці та в висіхлих садах лєрева, лє-годили моста, шилохода, трамвай-ні лінії, відбудували водогінну магістралу: центр міста—Холодна гора. Кожен харків'янин має при собі „недільно-трудюву“ книжку, до якої записується участь його в недільниках. Тієї ж таки неділі відбувся недільник і в Києві: київ-ська молодь спільними силами упорядковувала бульвар імени Та-раса Шевченка.

„Літературна газета“. Останнє число української „Літературної газети“ в основному присвячене лавреатам сталінських премій. На першій сторінці, крім постанови уряду ССР з цього приводу, вмі-щено передову статтю під назвою „Висока нагорода окрилює і зобо-в'язує“. Далі серед матеріалів про лавреатів подибуємо статтю Володи Чалого про творчість Володи-мира Сосюрки „Поет молодости“, а також статтю заслуженого член-целя Духовного: „Пароплоносці свободи і миру“ — про роман Олеса Гончара „Пароплоносці“. Ще кілька водібних матеріалів. Після йдуть статті Івана Кочерги та Йо-сипа Каселева про драматургію Островського. Відділ хроніки лі-тературного життя розповідає про готування харківських і львів-ських письменників до засівчан-ня.

Об'єднана сесія двох Акаде-мій. 10-го квітня закінчила свою роботу об'єднана сесія Академії ССР та Академії УССР, що тра-вала протягом кількох днів у Ки-єві. В роботі сесії взяли участь по-над 500 чоловік академіків, про-фесорів та викладачів київських вишів.

Пам'яті Островського. 12-го квітня у Києві, в приміщенні ро-сійського театру ім. Лєєі Україн-ки, відбулися урочистості, присвя-чені 125-м роковинам з дня народження видатного росій-ського драматурга Олександра Островського. З доповіддю про творчість Островського вступив віцепрезидент Академії УССР академік Олександр Вільдський. Після сесії відбулася вистава п'є-си Островського „Таланти і по-клоніння“. В українському театрі ім. Франка того вечора йшла п'єса Островського „Без вишніх вшватів“. Харківський часопис „Соціалістич-на Харківщина“ вмістив 11-го квіт-ня на своїх сторінках статті про Островського, що їх написали на-родні артисти України Іван Мар'я-нович та Валентина Чотюцькова.

Малий інформатор

СССР знає таємницю ато-мової бомби

ВАШИНГТОН (ЮП). 12 квітня. На засіданні військового комітету палата депутатів американський міністер оборони Дж. Форрестел зая-вив, що Советський Союз уже знає, як виготовляти атомову бом-бу. Однак, поки що Совети під про-мисловим поглядом ще не так по-тужні, щоб виготовити атомову бомбу.

3 18 квітня знову літній час

МЮНХЕН (Дена). 12 квітня. В неділю, 18 квітня, о 2-й год. ран-ку знову запроваджується серез-ньо-європейський час. З того дня годинники у Німеччині, за винятком годинників у Саварській області, тре-ба перевести на одну годину впе-ред.

Співетизація східньої зони

БЕРЛІН (Дена). 12 квітня. В одному обіжнику саксонського міністра юстиції до всіх суддів та ад-вокатів говориться про заборону передавати інформації про еконо-мічні, професійні, або офіційні спра-ви східньої зони офіційним уста-новам або приватним особам у за-хідній зоні і представникам чужоземних держав.

Процес у Словенії

БЕОГРАД (Наф). 14 квітня. По-завчора в Люблян почався процес проти 12 осіб, яких обвинувачують у шпигунстві. В обвинуваченні го-вориться, що італійські і альбанські шпигунські організації проводять у Трієсті та його околицях шпигун-ську роботу. Суа відбувається за зачлєнними зверима. Ближчих под-робниць з приводу цього процесу і обвинувального акту досі ще немає.

Новий уряд Сіаму

БАНКОК (Наф). 14 квітня. Но-вий сіамський кабінет, на чолі якого стоить маршал Прібун Сонграм, перебрал на себе в понеділюк урядо-ві функції. Більшість ключових пост-ів у новому уряді займають не-залежні міністри. Ніхто з головних учасників останнього державного перевороту, за винятком маршала Сонграма, не ввійшов до складу но-вого уряду.

Нові вимоги советів у Берліні

БЕРЛІН (Дена). 12 квітня. Совет-ська військова адміністрація пові-домила американський військовоий уряд, що вона не продовжить пе-репусток для американських і бри-танських службовців, що нагляда-ють у советській зоні за ремонтною роботою німецьких техніків телефо-ну і телеграфу коло прямих дротів між Берліном і західними зонами. Свій крок росіяни мотивують тим, що советська військова адміністра-ція надалі триматиме сама їх у доброму стані. З приводу цього одня відповідальний американський урядовець заявив, що советська діалмова має привід до серйозних міркувань.

Крім того, Совети вимагають лі-квідації британсько-американських авторемонтних станцій вздовж авто-стради Берлін—Гельмштадт. Водній заяві британської Контрольної Комі-

Третє вето ССР проти Італії

ЛЕЙК-САКСЕС (ЮП). 12 квітня. Під час голосування в Раді Безпе-ки з приводу прийняті Італії до Об'єднаних Націй Советський Союз втретє наклав своє вето. Перед го-лосуванням американський делегат Воррен Остін сказав: Погрози Со-ветського Союзу накласти своє ве-то, якщо одночасно не будуть при-йняті до ОН Болгарія, Румунія, і Фінляндія, зовсім несправедливі. Якщо ж ССР втретє заперечува-тиме проти прийняті Італії, то світ мусить розуміти це як доказ бра-ку дружби з боку Советського Со-юзу до італійського народу.

Великобританія, США і Франція звернулись до ССР з другою по-тою, пропонуючи знову повернути вільне місто Трієст до Італії. В од-ній ноті вони пропонують, щоб представники чотирьох великодерж-ав зустрілись у травні в Парижі на нараду.

Пам'ятник Рузвелтоні в Лондоні.

ЛОНДОН (ЮП). 12 квітня. В Лондоні сьогодні відбулося посвячен-

ня пам'ятника Рузвелтові. Під час церемонії відкриття пам'ятника були присутні англійський король, високі англійські достойники і вдова покій-ного американського президента. (12 квітня ц. р. минули треті роковини з дня смерті президента США Рузвелта. — Ред.).

Комісія італійського парламенту шп-раха із 197-ми проекція герба саме одної.

ЯКЩО БУДЕ ВІЙНА...

Українські діти Марія Іванівна і Ганна Іванівна сидять на березі Райну і задумливо дивляться на протилежний берег, на заборонену французьку зону.

— Чи ви вже приготували візочки? — питає Марія Іванівна. — Я думаю, що коли почеться війна, то тут уже контролю не буде і нам треба зараз же перебратися на той берег...

Ганна Іванівна питає, в якому напрямі думає рухатися Марія Іванівна.

— Тільки на Іспанію! Французьку нову підучала і якось через Францію пройдемо, аби встигнути.

Далі Марія Іванівна і Ганна Іванівна починають обмірковувати питання: чи скорими темпами просуваються більшовики і де саме може бути скинута атомові бомба.

Такими питаннями цікавляться не тільки українські діти: Марія Іванівна та Ганна Іванівна. Чи не всі Марії, Мері, Марі, Анни, Енхелі і Анні світу обмірковують, чи зможе червона армія окупувати Європу та в якому напрямі тягтися свої візочки. Чи не всі політичні діячі, журналісти, чи не всі прості смертні обмірковують те саме.

І редакція американського журналу „Ньюсвік“ попросила свої бюра в Лондоні, Парижі, Вашингтоні та Берліні зібрати дані про те, що говорять про майбутню війну.

Цей журнал за 29. 3 подає такі дані, переважно з відповідальних джерел.

ЛОНДОН. В разі війни Росія вастосує класичний похід через Німеччину, Голландію і Францію. Але через те, що фронт буде довгим, він буде посуватися в одних місцях, затримуватися в інших, втім пробувати ще десь. Отже будуть іти атаки окремими поштовками від Норвегії до Адріатичного моря. Очевидно, дуже перешкоджатимуть місцеві партизани. Еспанія утворить мостовий причілок для дальшої боротьби за Європу.

БЕРЛІН. Можливо, що більшовики проб'ються до Північного моря або Ляманшу, але це ще не кінчить боротьби за західню Європу.

ПАРИЖ. Якщо Росія несподівано перейде в атаку, то вона зможе дійти до портів Ляманшу за 3 дні. Та пройде багато часу, поки вона зміцнить свої позиції, бо вона зустріне одір альянтських армій і труднощі з транспортом, падло беззвину.

ВАШІНГТОН. Військові операції росіяни можуть піти за таким розкладом:

Росіяни дійдуть до Гібральтару за 6 місяців від початку війни, до портів Ляманшу за 2-3 місяці, до Перської затоки за 6 місяців.

Чи підуть спершу Совети на Гібральтар, чи на Перську затоку, чи найбільшу вагу покладуть на бомбардування Британії, чи захоплять Норвегію — всі ці питання залежатимуть від розвитку подій, зглядно від спроб західніх альянтів захопити бази і родовища нафти. Можливо, що Совети одночасно візьмуться за кілька з перерахованих справ.

Ні США, ні Британія не можуть зараз висадити на континент достатньо сил, щоб затримати цей потік, хіба що пошастять зупинити його в Еспанії. Ахції партизанів можуть уповільнити рух росіян, але не зупинити їх. Росіяни оперуватимуть лише на внутрішніх лініях комунікації, але вони будуть дуже довгими. Ця обстановка, а також відносна слабкість Советів у транспорті, можуть серйозно перешкодити, але тільки при умові, коли західні сили з свого боку атакуватимуть транспорт.

Є думки про те, що існує „можливість“, що рішення може прийти з повітря або приваїмі, що повіт-

ряні атаки в перших днях війни можуть створити таку ситуацію, при якій уміле командування доб'ється належного рішення. Та проте у війні з Советами трудно досягти перемоги з повітря. Чим довше триватиме війна, тим менше шансів на успіх. Якщо ж успіх буде, то він прийде швидко, а якщо швидко, то можливо тільки завдяки атомовій бомбі.

Коли прийде війна, ніхто не знає, але може прийти. І поглядують Марія Іванівна та Ганна Іванівна на туманний лівий берег Райну. Згадують своїх землячок з Бьюку, Оларку Іванівну, яка виїхала на прапю до Канади, та Варвару Іванівну, що в своїх листах з Бразилії детально описала смак бананів.

Л. ДРАЖЕВСЬКА.

„Чистка“ в Чехо-Словаччині

ПРАГА (ДПД-Ройтер). Як повідомля на засіданні одного парламентського комітету чехо-словацької міністер соціальних питань Ербан, що належить до соціал-демократичної партії, в лютому й березні в Чехо-Словаччині з політичних мотивів звільнено з посад 8.300 осіб. В адміністративному апараті втратили свої пости 2.500 осіб, а в приватних і націоналізованих підприємствах — 5.800.

Що виходить тепер з дружніх потясків рух у 1945 році?

Кульмінаційний пункт виборчої кампанії

Видні сутички в Римі й Неаполі—Перший корабель з американським збіжжям

ГІМ (АП). 12 квітня. Боротьба навколо майбутніх виборів до обох італійських палат, значення яких (виборів) набарає великої ваги з огляду на шораз більший конфлікт між Сходом і Заходом, досягла, здається, свого кульмінаційного пункту. Під час виборчих маніфестативів висловлювались усі відоми політичні провідники. За повідомленнями римської преси, в перебігові виборчої боротьби дійшло до багатьох заворушень. Так, під час вуличних боїв між монархістами і комуністами в Римі й Неаполі поранено багато осіб. У Римі поліція розігнала велику демонстрацію монархістів і конфіскувала їхні прапори. В Клемоні два невідомі закололи християнського демократа Феррарі, пославши йому перед тим письмову погрозу.

Поразкою 50 чол. в Удіне вдерлися в одну друкарню і знищили виборчі плякати своїх противників.

РИМ (ББС). В Генуї італійській прем'єр-міністер де Гаспері обвинувачував комуністів у намаганні за допомогою законоронної держави організувати тасмну міліцію. Далі він сказав, що Італія може прийняти

американську допомогу, не ризикуючи покутувати за це частину своєї незалежності, так само як Росія приймала під час війни американську допомогу. В Мілані на одному зібранні християнських демократів виступив міністер законоронних справ граф Сфорца. Політика уряду призвела до зміни маркового договору, завдяки якій параграфі, що бузи не корисні для Італії, поступово вилазюються.

РИМ (АП). Прокомуністичні газети опублікували „відкриття“ про „тасмну дипломатію Ватикану“. Після арешту автора „відкриття“ Віргіліо Скаттоліні виявилось, що все це його фальшування.

Аргуро Мічеліні, колишній провідний член фашистської організації і тепер організатор нового націоналістич. руху, заявив, що його рух підготований до кризової громадянської війни і всіма засобами перешкоджатиме комуністам захопити владу.

НЕАПОЛЬ (ББС). 13 квітня. До Неаполі прибув перший корабель з 3.000 тонн американського збіжжя для Італії в рамках американської допомогової програми.

Франція за уряд тризонії

ПАРИЖ (Дела-Ройтер). 12 квітня. Прем'єр-міністер Р. Шуман на засіданні МРП у неділю заявив, що французький уряд обстоює утворення західно-німецького уряду для трьох зон. Але він вимагав значною мірою самостійності для окремих країн під таким урядом. Щодо цілої Німеччини, то тут потрібно розрізнати між теперішніми і майбутніми проблемами, а також між тимчасовими і остаточними рішеннями. Франція хоче зберегти свої права щодо Німеччини: участь в окупації Берліну, відшкодування і безпека,— підкреслив Шуман. Якщо взаємозрозуміння між чотирма окупаційними державами виявиться неможливим, то до згоди дійдуть три держави.

4.600.000 лейбористів

ЛОНДОН (ББС). Число членів

британської лейбористської партії підвишилося більше, ніж до 4.600.000 осіб. Це найбільше число членів з часу заснування лейбористської партії.

США пропонують Австралії пакт

КАНБЕРРА (ДПД-Ройтер). Австралія переглядає тепер пакт про дружбу, що його запропонували їй Сполучені Штати. Так повідомлено 8 квітня в австралійській столиці. Австралійський уряд, правдоподобно, погодиться на цей договір, після якого США й Австралія укладуть, можливо, дальші важливі угоди. Теперішній договір має, головне, формальний характер і стосується по суті здебільшого економічних питань. Сполучені Штати вже уклали відповідні договори з іншими країнами.

Політичний і господарський трикутник: США — Европа — Південна Америка

(З приводу дев'ятої панамериканської конференції)

В той час, як на європейському континенті „лохотна війна“ нерівна досигда найвищого напруження, в кололжійській столиці Боготі представники 21 американської держави в дружній атмосфері обмірковують ряд важливих актуальних питань, що своїм значенням виходять за рамки американського континенту. Справді цей багатонаціональний і багатодержавний континент, хоч географічно віддалений від Європи, все ж відчуває свій політично-культурий та господарський зв'язок з старим європейським світом і для нього не байдуже, що діється в Римі, Лондоні, Парижі, Берліні, Брюсселі і т. д.

На порядку дня панамериканської конференції стоять такі питання: вибір Ради оборони (згідно з постановами сервісної конференції 1947 р. в Петрополісі про безпеку і захист), обговорення питань господарської співпраці, оборона прав людини, оборона проти комунізму, європейські воєднання на американському континенті та інші. Майже всі ці питання так чи інакше стосуються інтереси не лише одної Америки, а й Європи і навіть усього світу. На конференції присутні європейські спостерігачі і треба еноділатися, що Маршал зуміє поставити всі проблеми на розгляд не в аспекті одного континенту, а всього світу, і в цьому дусі їх розв'язати.

У своїй статті на торжественості деяких питань, що стоять в трикутнику: США — Европа — Південна Америка. Подість комунізму загрожую перекинутися на американський континент. З різних джерел відомо про утворен-

ня осередку Коминфому на Південну Америку в Буенос-Айресі, про виступи комуністів на виборах до парламенту, про пращу агентів Москви в різних урядових установах, про шпигунство і т. п. З другого боку, деякі уряди (Чиле) заборонили комуністичну партію, інші держави обговорюють це питання, США провадять „чистку“ урядового апарату від комуністів (Канада теж такою проектом обговорює).

Одне слово, виникає потреба заадаєдні накреслити заходи хірургічного порядку, щоб припинити дальше поширення комуністичної хвороби і в зародку її звести. Але ясно, що одним нехитаччо — хірургічним втручанням зробити це не вляється. Дуже важливо, щоб американський континент не повторював помалок соціальної історії Європи і зуміє знайти способи солідаристичного, гуманного, соціально-економічно розумного і доцільного розв'язання проблем свого державного розвитку в дусі християнства.

В тісному зв'язку з цим стоїть оборона прав людини і громадянина перед сивою державою. Це особливо важливе для Середньої і Південної Америки, де диктаторські методи керування державою ще залишились, хоч вони мають інші форми, ніж, скажимо, в СССР. Часті революції в цих державах знаходять собі пояснення лише в напівотом режимі, формі і методах керування, гальмуванні політичній, культурній і господарській розвитку народів. Очевидно, стоїть питання про нову конституційну прав людини і громадянина, зміцнення їх від страху,

нападів ім конституційних гарантій і т. д.

В центрі уваги всієї Середньої і Південної Америки стоїть господарські проблеми. Основні тенденції післявоєнного економічного їх розвитку майже нічим не відрізняються від європейських. Середня і Південна Америка переживає тепер доларове напруження, нестачу промислових товарів, вичерпує свої золоті резерви, відчуває відчуження від світової торгівельної сьмдо і т. д. А в результаті примушення шукати виходу, ці не завжди в інтересах США і Європи.

До останньої війни Середня і Південна Америка постачала Європі значної продукції і значною мірою сировину, а Европа, з свого боку, постачала їм промислові вироби, зокрема машини і хемічні речовини. Під час і після війни Европа майже втратила цей ринок з двох причин: у неї майже нелає чого вивозити, нелає виробів, а з другого боку, аргентинський хаб на 1 дол. за буншель дорожній американського. Европа не має інших доларів, щоб купувати хаб, а середньо-південно-американські держави не мають стільки доларів, щоб купувати промислові вироби. Тим часом потреба в цих виробах досить велика. Ванкає питання чи зможуть США задовольнити цей попит? Очевидно, ні США мають різні зобов'язання перед іншими континентами, зокрема перед Європою.

Майже щомісячно США експортують до країн Латинської Америки різні промислових виробів на суму 300 млн. доларів, а імпортують трохи більше, як на 150 млн. доларів. Сюди не входить товарів, що ік державою США з різних країн (рудя та нафта) від шларистів, які належать Індійській фірмі. Таких члпом у країнах Латинської Америки утворюється пасивне сьмдо, що вони змушені покривати з

своїх золотих і доларових резервів. Тому США обмежують імпорт товарів до найкращих для народного господарства виробів. Якщо зважити, що взагалі піни на промислові вироби підвишились, а потреби збільшились, то зрозуміти буде загальне господарське напруження і ті інфляційні тенденції, що ік тепер переживають усі країни Латинської Америки. Порівнюючи з 1939 р., кошти на прокатта збільшились у різних країнах в 2-4 рази, а заробітки відстають приблизно на 50%. Деякі держави, як Бразилія, Парагаї, Болівія, Колумбія, Чиле, відчувають гостру нестачу хаб, бо ікна сьмське господарство орієнтоване на вирощування какао, кази, бавовни, тростиняного цукру, а хаб вони ввозять. Не бажано витратити девіз, латинські держави каулялись розвивати свою промисловість, намагались використувати сировину для власних потреб і власними силами, щоб стати економічно незалежними від США й Європи. Отож, вони намагались імпортувати головні технічні устаткування. Так, бачимо прагнення досягти господарської антаркції, самодостатності. З погляду окремих держав — це безумовно позитивне явище. З погляду ж міжконтинентального торговельного співробітництва, воно порушує економічну співпрацю і ризикає, викликає непередбачені досі труднощі і призводить до політичного тертя і напруження між країнами Латинської Америки, а головше між Аргентиною і США.

Щоб покінчити з торговельним балансом, наусмо привести дані про різке зменшення золотих і девізових резервів у країнах Латинської Америки. За даними лондонського бюра Ройтера, резерви 20 латинсько-американських держав у 1947 р., порівнюючи з 1946 р., зменшились з 4.450 млн. до 3.740 млн. доларів. Зокрема в Нікарагуа — на 55%

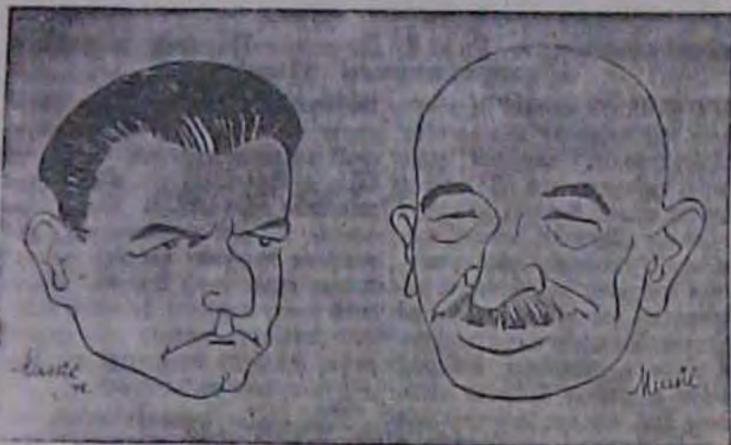
Мекіко — на 50%, в Аргентині і Панамі — на 38%. Тільки резерви Куби, Перу і Венесуелі трохи збільшились. Як пасивдох — імпорт промислових товарів в абсолютній величині і відношенні збільшились. У зв'язку з цим Міжконтинентальні Банки дуже стурбовані і швидко встала спеціальна комісія для вивчення основних причин такого явища.

Ми над цим зупинились детально, щоб допомогти нашому загальному зрозумінню глибокі економічні протерітчи, що змусили країни всієї Америки поставити ці питання на обговорення і вирішення та нагадати економічному співпрацю між державами американського континенту, з одного боку, та його зв'язок з Європою, з другого боку.

Так постає питання про Маршалів план для Латинської Америки. Оглядюється тепер про допомогу США американським країнам, про скорочування економічних заходів в трикутнику США — Латинська Америка — Европа. Це питання вимагає окремого вивчення, але в загальних рисах воно виглядає так: план господарського відбудови Європи передбачає відбудову в першу чергу індустрії. Експорт збільшавши свою продукцію, експортуватиме її до країн Латинської Америки і взаємну одержуватиме сировину та харчові продукти. Але закладаючи, що Европа має зобов'язання від своїх державани і до інших континентів вона не зможе дати стільки продукції, скільки потрібно, США мусять прийти на допомогу. Саме про форму, розміри цієї допомоги, про обговорення міжконтинентального торговельного балансу йде тепер мова.

Штатський Галапський міжконтинентальний торговельний Карти наприкінці березня і р. створив загально-європейський і господарський рамки розв'язання цих міжконтинентальних господарських проблем у дусі дружньої співпраці з взаємною одержуванням.

В. ВАСИЛЕНКО

Так виглядають для карикатуриста чеський прем'єр К. Гогольд (ліва) і президент держави С. Бенеш.

ТАЄМНИЦЯ КАТИНЯ

Ст. Миколайчик, що після втечі з Польщі пішов в США мемуари, спивється на відомій трагедії Катиня і запчає з притиском, що замордування тисяч польських офіцерів у Катинському лісі все ще остаточно не в усіх подробицях з'ясоване. Сам він (тобто Миколайчик — А. Ю.) не раз, морляв, у роках 1941-1944 звертався до еміграційного польського уряду в Лондоні, щоб цей поставив перед Сталіним питання про звинячих 8.700 польських офіцерів.

Далі Миколайчик пише: „13 березня 1943 року советський посол у Лондоні Богомоллов повідомив офіційно, що всіх зниклих польських офіцерів на основі амністії в липні 1941 р. випущено на волю. Тим часом десь 400 осіб з них, що були приміщені в таборах червоної армії в Козельську, Старобільську і Осташкові, включено потім в з'єднання ген. Андерса. Цих 400 офіцерів по ліквідації таборів виважено до Москви. Доля ж інших відома лише частково...

На весні 1940 р., коли Сталін і Гітлер ще були союзниками, німецька влада ухвалила заарештувати до своєї армії 30 тисяч українців, які втекли із окупованої росіянами Польщі на польську територію, окуповану німцями і були інтерновані в таборах Кросно і Закопа-

не. СССР протестував перед німецьким урядом. Після обміну поштами постановлено, що цих 30 тисяч українців мають видати Советам взаємні за інтернованих Советами польських офіцерів.

Однак з причин, ще й досі неясних, німці, збільшивши з таборів згаданих українців, повідомили советській уряд, що вони тим часом відмовляються від обміну, бо на перешкоді, морляв, стоять транспортні труднощі та інші, пов'язані з цим проблеми.

Польські офіцери з табору Козельська, були певні, що їх вертають до Польщі, йшли до Катиня. І тут, у лісі, зі скрути на своїх руках, по-звірячому забиті пострілами в голову. Трупів ж спалували до 8 вельетських ям-могил.

Убивці не доглянули, що земля, куди скинуто замордованих офіцерів, мала властивість оберігати від розкладу поміщені в ній тіла і речі: вони буквально муніфікувались. Отже, зберігались майже незмінними як тіла забитих, так і їх документи та інші речі.

12 квітня 1943 року німці оголосили через пресу й радіо вістку про могили Катиня і подали, що це жертви масового морду вчинено советськими енкаведистами під час окупації цього району червоною армією в 1939/40 р. Польський уряд у Лондоні з трагічної

необхідності мусів зробити все, щоб піднести захитаний дух так польських громадян, що мужньо билися проти німців по російському боці. Проте Москва морчала. Лише 15 квітня советське інформабюро обмежилось повідомленням, що подане німцями становить, морляв, суцільну „вядулку“.

Напруження останніх півтора року війни дещо відвернули увагу від Катинського злочину. Але оскільки війна скінчилась, Миколайчик повертається до Варшави... і довідався, що польські ватажки, виходячи Кремлем, намірюються для заспокоєння польського сумління улаштувати процес, метою якого було б ствердити, що Советський Союз до жахливого Катинського злочину непричетний.

Генеральний прокурор Савицький увійшов зі мною (Ст. Миколайчиком — А.Ю.) в зв'язок і спитав, чи я позитивно ставлюсь до самої ідеї такого процесу.

— Катинська поля глибоко викривлена в серці польського народу. — відповів я.

— Певно, — відповів він. — Отже, влаштуємо публічний процес і прийдемо з нашим дозволеним матеріалом. Справедливий суд виявить дійсних злочинців.

Савицький хвилю затримався і потім спитав, в якому б сенсі я давав свідчення, якщо б довелось виступити на суді.

— Я скажу лише те, що знаю, — відповів я. — А також підкреслюю, що советський після Богомоллов по двох роках після злочину в Катині оголосив, що „їх випущено на волю“, і вказує, що німці мали намір під час свого відступу зберегти всі документи, дотичні злочину.

Савицький занепокоєним тоном запитав, що знаю про ці документи.

— Документи про Катинь, — сказав я, — німці в часі відступу перевезли з Кракова до Вроцлава (Бреслава), з Вроцлава до Чехословаччини, де документи потрапили в руки американського війська, що швидко доведено.

Савицький знав чимало. Він промишрив, що такі свідчення „не могли б довести“, хто був дійсним убивцею. Пізніше я довідався, що Савицький що розмову передав польській Службі Безпечки і разом з міністром юстиції Свєтківським поїхав до Москви. На основі цього демаршу скасовано тоді весь проект судового процесу“. А.Ю.

По українській пресі всього світу

Не забути голозного: вітчизна в неволі

„Українська громадська пора“ (Детроїт) в числі за 18 березня ц.р. в передовій робить наголос на тому, що увага української світової еміграції мусить бути звернена не тільки на допомогу новим скитальцям у Європі, хоч і ця робота є важлива.

Передова наводить свої факти з становища України, зокрема Західної, що там в морі нужди і терору і пише:

„Чи можемо дивитися спокійно, як тяжко вивиснується наш народ... мусимо всі в кого ще серце не закам'яніло, кричати на весь світ: рятуйте наших братів на батьківщині. Ми, американські українці, мусимо урядити віча і збори і представити нашим людям та американцям цілої західної півкулі становище на західно-українських землях...“

Автор пояснює свій наголос на західних землях тим, що Захід-

на Україна запродана большевицькій Москві порівняно недавно — на Ялтинській конференції без згоди населення Західної України і що не треба дивуватися новим болючим фактам несправедливості.

Часопис „Наш Ключ“ (Буенос-Айрес) в числі за 3 березня подає інформацію про святоточні акти націоналізації залізниць Аргентини. На площі столиці було арештовано перелано 150 млн. стерлінгів англійському урядові, як ціну тих залізниць.

„В святодічному акті націоналізації аргентинських залізниць, — пише газета, — взяли участь величезні юрби народу, що підковані залити всі простори площі“.

Ця ж саме число „Нашого Ключа“ присвячує багато місця справам консолідації українських політичних сил, а зокрема невдалим переговорам двох відділів ОУН.

ХРОНІКА КОМБАТАНТА

Українські полонені, що перебувають тепер в Англії, незабаром мають бути звільнені з таборів. Фізично здорові будуть працювати в сільських господарстві та промисловості. Нездатних до фізичної праці мають перевести до Німеччини. Українські організації в Англії вживають заходів, щоб всі звільнені з полону залишились в Англії.

Союз Українських Комбатантів в Бельгії, що під час війни припинив свою діяльність, знов почав діяти. Комбатанти в Бельгії задекларували свою підлеглість Урядові УНР. На почесного голову Союзу запрошено генерал-полк. М. Омеліновича-Павленка.

Товариство б. Воїнів Армії УНР у Франції, яке очолює генерал-поручник О. Вдовиченко, будучи найстарішою українською організацією у Франції, згуртовує здорові елементи старої й молодої української еміграції.

Автономною секцією входить сюди Т-во б. воїнів-українців, що

служили в французькій армії. Коли французька Федерация Комбатантів відбувала свій перший повесний з'їзд, Т-во українських комбатантів делегувало на з'їзд ген.-поручн. О. Вдовиченка та секретаря секції п. Номіча. Голова Федерации п. Делеган привітав нашу делегацію, висловивши постійну готовність французької Федерации стати в пригоді Т-ву.

Голова СУВ Генерал Рясівський-Смолянський в англійській окупаційній зоні Німеччини

Від 1-го до 12-го квітня п. р. Голова Союзу Українських Ветеранів генерал корпусний Рясівський-Смолянський та організаційний референт Головної Управи, Генерального Штабу національної Татарської відділки відділу СУВ в англійській окупаційній зоні Німеччини.

Під час своєї службової поїздки вони склали візити представникам англійської влади.

Місцевим відділом СУВ дано відповідні вказівки щодо праці.

Під час візиту окремі відділи склали на руки Голови СУВ'у, ген.-корпусного Рясівського-Смолянського позування Панові Президентом УНР А. Лисівському в зв'язку з днем його народження.

Марія ПШЕПОРСЬКА-ОВЧАРЕНКО

Між чужими впливами і ультраправністю

(Закінчення в числі 30 (182) УВ)

Тим часом наросток -во, (-ева) не повинен мати ніякого впливу на наголосове пересування у випадках утворення живочих призвищ від чоловічих із наголосом на корінному складі: Антонович-Антоновичева, Артимович-Артимовичева, Болдварович-Болдваровичева, Гнатів-Гнатівова, Гнатих-Гнатихова, Мельник-Мельниківна, (народна мова у всіх говірках, східних і західних, за винятком деяких західних, знає тільки такі форми).

Переказання наголосу на передостанній складі самозрозуміле тоді, коли в основній формі наголосованої останньої складі Гнатихів-Гнатихівкова, Зваричук-Зваричуківна, Іванюк-Іванюківна, Касівчук-Касівчуківна, Корбутич-Корбутичівна, Іванчук-Іванчуківна, Лисюк-Лисюківна, Моргув-Моргувівна, Лукач-Лукачівна, Гуменик-Гумениківна і т. д.

Подібно наголосуються й найменування та титули жінок за зайняттями й професіями чоловіків: доктор-докторівна, директор-директорівна, інженер-інженерівна тощо. Загальновживані форми типу „докторівна, директорівна“ не мають направлення в законах українського наголосуювання.

Нову безпорадність виявляють галицькі інтелігенти в наголосую-

ванні імен по-батькові, уніфікуючи їх наголосом з прізвищами: Антонович, Михайлович, Павлович, Іванович, Володимирович, Іванівна, Павлівна, Михайлівна і т. д., що зрештою можна пояснити не так польським впливом, як більше фактом, що мовні явища тієї категорії зовсім невідомі в Галиччині.

Довголітнє польське шкільництво, польська преса, польська наукова література, а головним державна адміністрація втворювали сильні мовні привчання, що навіяли і далі, хоч самі причини згаданих мовних процесів уже не діють. Українська емігрантська маса опинилась у новому оточенні, але силою традиції, а ще більше за законом найменшого соротину повторює старі помилки, а навіть передає їх молодому поколінню, яке або слабо пригадує польську мову, або взагалом школи її не чуло.

Проте в мові діяли також протилежні тенденції, що, намагаючись протиставитись чужій стихії, шукали оперти в елементах, принесених із Східної України. Чималі успіхи на галицькому ґрунті користувались новачки, визнані ні в місцевих говірках, ні в польській мові, але тому, що вони приходили до Галиччини спершу здебільша в пасажному виді, їх звукова вартість не була як слід усвідомлена. (Харак-

теристично, що вони часто передавалися у спосіб, можливо віддалений від польських мовних законів, дарма що одночасно це могло б суперечити також вимогам української мови).

До категорії цього роду явищ належать, між іншим, відієслені іменники на -ування (-ювання) типу: приготування, хвилювання. До часу тісної мовної зустрічі Західної України із Східною в Галиччині вони утворювались від пасивного дієприкметника на -озаний, при чому зберігалось місце наголосу дієприкметника: приготування—приготозання, хвилювання—хвилюозання, розмовання, розгартування—розгартозання і т. д.

Тим часом у Східній Україні ці іменники, починаючи деякі значимі диференції, що владали на формальні варіанти (малювання, — висиділі, малювання—дія, утворувалась здебільша від інфінітиву, зберігаючи і його наголос: приготувати—приготування, лікувати—лікування, рисувати—рисування, відмежувати—відмежування і т. д.

У галицькій мовній свідомості ці форми із незвичним у Галиччині подвоєнням приголосних і з варіантом „у“ замість „о“ (приготування зам. приготозання) сиріямились, як щось свіже, краще, а з тим не - провінційне, літературно-поправне, через що вони почали скоро заступати місце попередніх галицьких, до речі, з формального боку зовсім поправних. Натомість

міг вражати „польський“ наголос на другому складі і, мабуть, оборонні мотиви були сполучкою залишити попереднє місце наголосу.

Тим часом постали такі нові лівогласні, як приготування, лікування, нехтування, рисування, малювання, хвилювання, фальшування.

Важко пояснити, чому ще сьогодні, коли безпосередня зустріч із східноукраїнським елементом дає змогу виправити незгодження й браки, не тільки малювання люди, але й інтелігенти, суспільні діячі та промовці в своїй щоденній мові, а ще частіше в ораторському патосі з особливим замилуванням послуговуються цими наслідком помилковими формами: друкування, арештування, хвилювання.

Коли органічно мовляе почуття не підказує тут, що правильне, тоді слід би усвідомити, що під наголосом може бути тільки „о“: арештування, без наголосу „у“: арештування. Мабуть, також продуктом оборонних тенденцій проти польського наголосу були наголосні пересування (до речі, суперечні із літературним наголосом) із другого складу на останній або третій від кінця: батько, Тараса, діло, війська, влада, мужина, студентство, уряд, Польща, бібліотекар, столяр, лікар (в трьох останніх прикладах також від впадом наростка). У найдавніше на захід описуваних говірках ці оборонні тенденції виступають особливо марканти: черевик, русавчик. В

деяких чужих словах помітається те саме явище: апокруїф, алостроф, алтахрифт, аточ, смяох, едітег, етигоаф, фолог, філософ, феноча, алгека. А прага, без сумніву, правильний наголос буде в цих словах вираз на передостанньому складі.

Намагаючись протиставитись польській мові, а тим самим наблизитись до мови східно-українського типу мовля позаяк також підій раз москалізма, залозичені лезише й тепер, що для галицького вуха віддаються чимсь новим і кращим, але ця окрема стаття і її треба присвятити спеціальну увагу.

Наля емігрантська доля і сім'ята українців із усіх земель України в світих таборах. Це якраз найкраща нагода для створення одної соборної літературної мови через перетворення регіональних діалектів провідних в одне ціле. На наших очах докодується процес взаємного відливання східно-і західно-української мови, але здебільша це явище більш зовнішнього характеру. При тому щораз частіше спостерігається відраза явища очаджування від позначки з одного боку і від москалізма з другого боку, але процес цей поєднується не в одне швидко темп. Ідеалом здійснення єдиної соборності в мові стоїть ще на передісторії не тільки призначення до побудови діалекту (це в найкращому разі можна б назвати консерватизмом), а ще більше браку зацікавлення справами мови й духова інерція.

З українського життя

Тріумф української культури

Триумф української культури відкрито 5-го квітня п. р., о 4-й годині дня. Процедура відкриття була така: Гості зібрані в одній з виставових залів. Після прибуття запрошених українських і чужоземних гостей і після співу хору під керівництвом Бодника „Святочного марша“ — муз. Стеценка, д-р Смух говорив англійською мовою, вікрив виставку. Після цього промовляв німецькою мовою проф. д-р Іван Мірчук, а від імені ЦПУЕ говорив голова Президії Василь Мудрий. Останній говорив українською мовою, що була зразу ж перекладена на англійську мову.

Потім він склав сердечну подяку д-рові Смухові за добре організовану імпрезу, на якій він вперше у своєму житті міг ознайомитися ближче з українцями і зокрема з українською культурою.

Ного подив ще збільшується там, що він знає, в яких тяжких обставинах живуть ДП. В зв'язку з цим він від імені Військового Уряду ствердив, що ні армія, ні уряд не сивонили свого обов'язку щодо ДП (ні слова говорив він з наголосом.) На підставі своїх спостережень таборів ДП, а головним чином на підставі цього показу української культури, губернатор, звертаючись до присутніх, питається: чи Ви не хотіли б десь в Чикаго чи Детройті мати людину, що сьогодні розгорнула б перед вами багатство своєї культури? Я впевнений, що так (звертався він до американських громадян). Між іншим губернатор згадав деякі імпрези, що були влаштовані в США, за вступ на які дозволялось платити великі гроші, а які не були варті однієї третини того, що показує сьогоднішня імпреза.

„Українське Культурно-Наукове Товариство в Бельгії“

Таку назву прийняла Науково-Освітня Секція при Українському Допомоговому Комітеті в Бельгії на останніх загальних зборах, що відбулися 29-го лютого б. р. в Лювені. Основним питанням була організація української школи в Бельгії для 150 дітей різного віку в чотирьохкопальних центрах Бельгії. За проектом о. проф. Германюка, наука в українській школі має бути додатковою до навчання в місцевих школах з французькою, або фламандською викладавкою мовою і обмежуватиметься до позадневних годин кожного четверга, педаль і святкових днів в рамках спеціальної програми з української мови, літератури, історії, географії, танку і співу. Підручники, необхідні для цього, замовлені в Німеччині на суму 10.000 нім марок. Для керівництва цією справою запрошено відомого педагога п. Омелія Бацьчинського.

З ПОЛЯ НАУКИ

Український вчений—доцент німецького університету

Молодий український орієнталіст Омелія Прицак, член Української Вільної Академії Наук з березня цього року захистив в Геттінгенському Університеті докторську дисертацію під назвою „Каракал підські студії“ із порівняльної історії устрою тюркських держав Центральної Азії за часів першої тюркської держави Караханів (IX-XII ст.). Висвітлення устрою цих держав проливає світло в на деякі питання з історії України-Русі.

Докторську дисертацію п. Прицака зараховано філософським факультетом Геттінгенського Університету за габілітацію і автора притягнуто як доданта до викладачів в університеті.

Головний референт дисертації О. Прицака один з найвизначніших європейських орієнталістів проф. Ганс Гайрх Шедер, кол. директор Орієнталістичного Інституту в Берліні в листі до Президії Української Вільної Академії Наук висловив: „Робота п. Прицака належить до найкращих досягнень українського народу на полі вивчення Сколу. Вона доводить, що й автор дослідження першої ранги, який у дальшій своїй творчості принесе українській науці велику честь“. Працю прийнято до першочергового плану видавництва УВАН.

Д-р Омелія Прицак в минулому — учень славного нашого орієнталіста академіка Агаталгела Кримського.

Інститут Шевченкознавства УВАН

Постановою Президії УВАН відомому нашому шевченкознавцеві, членові УВАН проф. Пав. Зайцеву доручена організація Інституту Шевченкознавства. Організаційні збори Інституту відбудуться під час Шевченківської Конференції УВАН в Регенсбурзі в Українській Оселі Гангофердінгонг, в суботу 17-го квітня о 9-ій годині ранку.

Після закінчення концертної частини бенкету та після промови дир. ЗУАДК д-ра Романа Смуха, виступали з промовами і запрошені гості. Найяскравіша з цих промов була губернатора Військового Уряду на Баварію Ван Вагонера, який сказав, що, на жаль, головнокомандувач американськими збройними силами в Німеччині генерал Клей, в зв'язку з відомими ускладненнями в Берліні, особисто не може прийти і просив його замінити. Він ствердив, що зі справами ДП він добре обізнаний.

Тоді Т-во прийняло новий статут, який залишає за Т-вом можливість перетворення його в секції Допомогового Комітету на самостійну наукову установу з відповідною урядовою реєстрацією його і пореєстрованим в „Українській Науковій Інститут у Бельгії“.

Доповідь проф. Андрія Яковлєва

Захолами Науково-Освітньої Секції при Українському Допомоговому Комітеті в Бельгії відбулася в Лювені доповідь магістрального вченого правника, професора Українського Вільного Університету в Празі, дійсного члена Української Вільної Академії Наук та Наукового Т-ва ім. Шевченка Андрія Яковлєва, що перебував на еміграції в Бельгії. Темою доповіді був „Український Кодекс прав з 1743 року“. Кодекс цей був наслідком праці спеціальної комісії з 12 членів, покликаній до життя ще в часи гетьманства Данила Апостола в 1723 році. В завдання Комісії входило зведення всіх прав, що зобов'язували в той час в Україні всі стани суспільства. Увесь кодекс складався з 20 книг і стояв на висоті, а в дечому й випереджував кодекси

Вечірнє прийняття

Після огляду місцевої виставки в американському офіцерському клубі був організований бенкет. Бенкет було зроблено головним чином для гостей, зокрема для допомогових комітетів, представників американської, німецької і української преси, для американських консулів, для представників військового правління та уряду. На бенкеті були присутні також і фотографі та фільмові репортери. Був репрезентований також і американський пресовий клуб та „INS“ Мюнхен.

Гості від імені: Людвіг Остфельдер; д-р Вальтер Кайль, проф. д-р Ганс Людвік Гельс; проф. Річард Рімершміт; д-р Артур Рюман; проф. д-р Гюнтер Фрайгер фон Пехман.

Третій з'їзд МУР'у

11 квітня, о 10,30 год. в українському таборі Цуффенгаузені (Штутгарт), вступним словом Уласа Самчука розпочався третій черговий з'їзд МУР'у. Після привітання від ЦПУЕ та різних місцевих організацій, проф. Ю. Шерех провів доповідь „Року Божого 1947“, де підкреслив, що МУР був виважено нашим незлізлим в суспільно-політичному житті прагнення консолідації і єдності. Ідея МУР'у протидіяла ідеї виснаження, що свого часу всі зусилля спрямувало на поляризацію українства. Тож, будиши історично продовженням вісничества, логічно МУР становить заперечення його. Тепер потрібно не ізолювати українську людину, а включити її у світ. Поезія в 1947 р. утратила своє провідне місце на користь прози і драми. Але треба відзначити катастрофальний стан художнього репортажу. Сьогоднішня література в УССР — це майже манюкатура, навіть за призначенням совєтської критики. Тим більше відповідальність лягає на МУР.

— про Зошенка і Ахматову — російських письменників, з походження українців, що потрапили в неласку Кремля.

І внаслідок з'їзд вислухав останню доповідь цього дня — „Про нашу критику“, що її виголосив письменник Ф. Дудак.

В дискусії по доповідях перше слово забрав проф. В. Чапленко, який зупинився головню на незліках у минулорічній праці МУР'у. З інших виступів слід відмітити виступ одного заслуженого поета, який наголосив на небезпеку, що постає з хибного увлечення, ніби література можна творити з допомогою якихось директив згори. Необхідно пильніше студіювати сучасні чужоземні літератури.

Подібні промови були й інших достойників від американського уряду та армії.

Між 21,15—21,30 годін концерт українських хорів Бодника, Гороловенка та капелі бандуристів Кивастого транслювався радіом через Мюнхенську радіостанцію.

В ГОСТЯХ У БЕЛЬГІЙСЬКОГО ШАХТАРЯ

Суботній вечір для шахтаря те саме, що для селянина — поживки. Це своєрідне закінчення тяжкої трудової вапруги.

Андрій — ставний парубок в літах — своєю наполегливістю здобув репутацію досвідченого шахтаря, хоч у юнацькі він не працював ще й року. Сьогодні настрий у нього пізнесений. Прем'є було влучиття, що штайгер таки зрозумів його засіб в праці і навіть став рекомендувати так робити й іншим. А не все ж таки шось значить!

Обід, що подали в кантіні, з'їв Андрій похлипом. Пішов до свого покою на вісім осіб і почав старанно прибиратися. За хвилину він був уже готовий.

На вулиці була зачайна „бельгійська“ погода. — Похмурий день, з дрібною м'ячково-дошком. В такий день тільки плакати за поїїлками. Але жуть не майже шодня! Ех! Некає тут Україна! — подумав Андрій.

І тільки во Андрій почав оглядати кімнату, як дві сильні думи руки вхопили і притягли його до столу. І тут же голос:

— Е... Ти, Андрію, зацікавився сьогодні, зацікавився. Об'їв на шосту, а вже сьомі! Але то нічого. Ми тут в Сергійєв почали вже частуватися.

Власник цього голосу — кум Іван — був широкоплечий, середній на зріст і на вік, телюрусний чоловік з очима — волошкани, що могли бути і загіданими і свердліаними, коли їх господар хотів чим домагався. При столі сидів ще Сергій, сусід кума. Жили кума Івана в хаті на вулиці. Мабуть, вона була десь в іній кімнаті. Господарювала.

Стів був не порожній. Та в Бельгії таким його зробила ще не тільки. За хвилину піднявся німі в рух. Ужешли за сьмичення мук нашому многострадальному народові. За наших рідних, що змишались там, за партизанів живих і подлігих, що з ружинною ходять і ходили по нашій землі.

Випіймо, мабуть, друзі, за смерть провозирів в лапках і за народження Батька для нашої зачаканної Нельсї!

— Хоч гостре слово, але правдиве! — мовив Андрій.

Ну, то будемо! — гукнув Сергій. Йому було приємно, що його, молодшого, старші Іван і Андрій рахували за рідного.

— А Петрусь же до? — знов питає Андрій.

— Ей Петрусь з пересерда пішов до кіна, здається, відповів Іван.

— З якого пересерда? — домагається Андрій.

— Я тобі й забув історію з ним оновіста. Та історія така вже тяжка. Це було в шахті. Взяв і хосєвляну з лампичка і підходжу до штабгера. А штайгер каже: Ів, бері дєрєво і крипа... Значить, буде мені тяженько — душаю. А тут ще поведілок, — сміхувано, думав! Пішов я

Пришов на місце і почав працю, бо стели в лаві тяжка, може обвалитися. Почав кригати у визначенні місці, злязу — так легше, вугілля тоді само осипається. Завдав аж мотори дямбурги і поліз через рештак до штабової сторони, де вже вугілля вбирало і на місце його закладені порода і камінь.

Перетягував і одна штепчель через ружинний рештак, по якому зсуваєтьс вугілля. Рештак вкрав був повний вугілля, але в все ж легко дій штепчель переправива. Хотів лігти вже по другий, коли до мене осипається голос: „Тагу! Це в тут коло мотора! Дивись, — аж то мій Петрусь.“

— Добре, сину, — кажу йому. А сам поїз через рештак знову вгору. Але тепер рештак ружиків вже майже без вугілля, був ледве що не порожній, і його дуже догора гоїлаю. Не зміг я перетягти штепчель. Став сипати за дріт, щоб зупинити мотора. Та й Петрусь побачив, що зупинити треба, і саме зупинив мотор. Підляв і знову перелазу через рештак, а він знову ружиків. Вернув і назад. І так було до двох разів. Аж прадивався я, в щот мотора, крім Петрусь, є ще якийсь старший, во який побачив. Ще Петру зупиняв, то той пустув. А десь знавось і Петра взяв за хусточку на шні і відліхнув його від мотора. Тут не атернів я і швидко пробрався до їх місця і з гарчоті хвацани показав хустка кондукторів (то був кондуктор) під самісінький ніс! І сказав на своїй мові до нього: „То мій сні! Сидати його не смієш! Від дитана! А зупинив мотора він, бо я на йому штепчель переправив! Розумієш ти? Тоді кондуктор поїсєв лялуу на штайму хустку і без слова пішов геть.“

Продивав я і з ламп настром.

На другий день у міготора, як шов я до праці, штайгер не чустав мене. Кажє—кондуктор затримав тебе чого! Залишив я пра собі і Петра. — Коли мене не чустав, то не їди до роботи я ти,—говорю йому. Десь о 10-ій годині прийшли нас інжєнер. Через перекладача-підляка розказав шов

(Далі на 6-й стор.)

Другим з черги — про підсовєтську літературу — доповідає проф. Ю. Бойко. Основні твердження доповіді в суспільній структурі ССРСР зайшли значні зміни, про які в нас не мають нічого уявлення. Ці зміни викликані посиленою боротьбою двох суверенних тенденцій: комуністичної і російсько-націоналістичної. Крім цього, маємо стабілізацію нової суспільної верстви — так зв. совбури (совєтська буржуазія), що складається з верхньої партійного совєтського-сподарського апарату. Має значення ще й те, що зник міт совєтської непереможности. Тому більшовики ще з більшою активністю провадять боротьбу за людські душі. Доповідач не згоден з категоричним твердженням проф. Ю. Шереха про відмовити виключність підсовєтської української літератури. Говорив про комуністичну літературу совєтської, доповідь називав рад творів на сучасні історичні теми, перекладливо інструюючи свої твердження.

Того ж дня відбулося засідання новообраного правління, при чому ролі розподілено такі голови — Улас Самчук, заступник голови — Ю. Шерех, секретар — Яр Славутич, викладачі справи — Ю. Дивич, адміністративні справи — Л. Коваленко, фінансові справи — Б. Кравців, організаційні справи — М. Бажанський. Перед закінченням з'їзду заслухано ще доповідь Ігоря Костецького „Про деякі прикри питання“, яка викликала цікаву дискусію.

Кінцевим словом Уласа Самчука і його побажанням, щоб учасники розізнались з добримі інтенціями, з'їзд закінчив свою роботу.

Зрештою була коротка, але цікава доповідь С.М. „Визначення в раю“

